

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

«___» _____ 201__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРОС-КУЛЬТУРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІК

для студентів

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **034 Культурологія**
освітній рівень **Магістр**
освітня програма **Культурологія**
спеціалізація
вид дисципліни **вибір ВНЗ**

Форма навчання **денна**
Навчальний рік **2017/2018**
Семестр **I**
Кількість кредитів ECTS **3**
Мова викладання, навчання
та оцінювання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Викладачі: Маслікова Ірина Ігорівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Маслікова Ірина Ігорівна, к.ф.н., доцент кафедри етики, естетики та культурології*

Затверджено

«_____» _____ 20__ р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології

_____ (Панченко В.І.)

Протокол № ____ від «_____» _____ 20__ р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «28» серпня 201__ року №1_

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

«_____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про специфіку крос-культурних досліджень сучасних економік, що дозволить студентам розуміти впливи універсальних та партикулярних культурних цінностей на економічне життя в різних суспільствах, та вільно орієнтуватися в реальних процесах міжкультурної бізнес-комунікації.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні культурологічні теорії та методи культурологічних досліджень, у т.ч. методи філософії культури, культурної антропології, соціології культури, економіки культури; основні культурологічні поняття та категорії; основи економічної теорії.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ культури, культурних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії і класифікації культурології в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції співіснування різних культур в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей перебігу культурних процесів в умовах глобалізації;

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових культурологічних інформативних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна *«Крос-культурні дослідження сучасних економік»* належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ та викладається у I семестрі магістратури. Навчальна дисципліна знайомить студентів із основами крос-культурних досліджень, які є новою міждисциплінарною галуззю досліджень людської поведінки у різних типах культури. Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методології, основні напрямки та проблематика сучасних крос-культурних досліджень. З'ясовуються соціокультурні засади господарської діяльності та досліджується соціокультурна динаміка господарського життя (традиційне, модерне та постмодерне суспільство), приділяється увага проблемам тіньової економіки в пострадянському просторі та загально глобалізаційним процесам. Розглядаються принципи крос-культурного аналізу господарських культур та ділової поведінки, окреслюються основні типології сучасних економічних культур. Пояснюється варіативність сучасних економічних культур, яка є результатом впливів взаємопов'язаних чинників (релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних) на господарські відносини у межах національних та регіональних економік. Послідовно розглядаються особливості національних економічних культур та ділової поведінки (Україна, Росія, США, Велика Британія, Італія, Франція, Німеччина, слов'янські країни, скандинавські країни та країни Балтії, країни Південно-Східної Азії, арабські країни).

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про сучасні крос-культурні дослідження, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманіття економічних культур шляхом їхньої типологізації. В результаті навчання студенти мають не лише продемонструвати масив теоретичних знань, але й засвоїти та використовувати ці знання у своїх самостійних дослідженнях економічних культур, вміючи надавати неупереджену експертну оцінку дослідженим явищам та феноменам економічного життя країн сучасного світу.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумкові й оцінці з дисциплін и
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	предмет, методи, теоретичні основи крос-культурних досліджень, що склалися в порівняльній культурології, психології, соціології, економічній теорії, крос-культурному менеджменті	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.2	основну проблематику новітніх крос-культурних досліджень та критично осмислювати ці питання	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь	5
1.3	принципи крос-культурного аналізу господарських культур та ділової поведінки	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота	5
1.4	імперативно-ціннісні засади економічної діяльності та її соціокультурні умови, господарський етос в соціокультурній динаміці	Самостійна робота	Конспект першоджерел	6
1.5	новітні типології сучасних економічних культур та ділової поведінки	Семинар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота	5
1.6	особливості національних економічних культур та ділової поведінки (Україна, Росія, США, Велика Британія, Італія, Франція, Німеччина, слов'янські країни, скандинавські країни та країни Балтії, країни Південно-Східної Азії, арабські країни).	Семинари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	14
	Вміти:			
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із крос-культурних досліджень	Семинари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.2	пояснювати варіативність сучасних економічних культур, що впливає із специфіки взаємозв'язку релігійних, світоглядних, політичних, природно-кліматичних та матеріально-економічних чинників, формуючих господарські відносини у межах національних економік	Семинар, Самостійна робота	Усні доповіді, пояснення до конспекту першоджерел презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	10
2.3	здійснювати дослідження цінностей національних культур	Семинар, Самостійна робота	презентація самостійного	10

	та ділової поведінки, спираючись на методики крос-культурних досліджень та уникаючи ідеологічної заангажованості		дослідження, текст рекомендацій, письмова контрольна робота	
2.4	здійснювати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтацій суб'єктів економічної діяльності в різних соціокультурних умовах	Семінар, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
2.5	виявляти конфлікти культурних цінностей в конкретних ситуаціях міжнародної економічної діяльності, пояснювати їхні причини та пропонувати шляхи їхнього вирішення	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, текст рекомендацій	5
2.6	готувати рекомендації та матеріали для консультацій представникам міжнародного бізнесу щодо крос-культурних проблем національних економік	Самостійна робота	Текст рекомендацій	5
	комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої культурологічної літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, текст рекомендацій	3
3.2	презентувати результати проведених крос-культурних досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	3
3.3	вести полеміку стосовно питань ділової культури в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Семінари	Дискусії	3
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із крос-культурних досліджень, вільно володіти методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження,	2

			текст рекомендацій	
4.2	вирішувати комплексні завдання, пов'язанні із верифікацією результатів існуючих оприлюднених крос-культурних досліджень, та порівнювати їх із результатами власне проведених досліджень цінностей національних економічних культур на основі методик крос-культурного аналізу	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	5
4.3	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених крос-культурних досліджень і пояснень особливостей національних ділових культур	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, текст рекомендацій	4

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

	Результати навчання дисципліни				
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Структура курсу: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена методології крос-культурних досліджень (предмет, завдання, основні напрями та методики крос-культурних досліджень господарських / економічних культур та ділової поведінки в різних країнах світу та на різних історичних етапах функціонування національних економік)

Друга частина курсу присвячена крос-культурному аналізу імперативно-ціннісних засад та соціокультурних умов конкретних національних та регіональних економік сучасного світу.

8. Схема формування оцінки:

8.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Конспект першоджерел:

2 бали – студент опрацював необхідний текст із цитуванням та відповідними власними зауваженнями та поясненнями

1 бал – студент законспектував текст без цитувань та пояснень

4. Самостійна робота:

15-13 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

12-10 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

9-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

5. Підсумкова контрольна робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт

8.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Усна відповідь ¹	До теми: 2, 6, 8-13 протягом семестру	«3» x 6 = 18	«5» x 5 = 25
Доповнення, участь в дискусіях	До теми: 1-13 протягом семестру	«1» x 5 = 5	«3» x 5 = 15
Самостійна робота - конспекти першоджерел	До теми 4: конспект 5 текстів (Додаток самостійної роботи студента) до кінця жовтня	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Самостійна індивідуальна робота ²	До теми 7: Дослідження цінностей української культури за методологією Ш.Шварца (знайомство з методологією, проведення самостійного опитування, узагальнення та інтерпретація результатів, презентація отриманих результатів)(Додаток самостійної роботи студента) початок листопаду	«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15
	До тем 8-13: Написання тексту рекомендацій для міжнародної компанії щодо відкриття філій та специфіки ведення бізнес-справ у 3-х різних країнах (Додаток самостійної роботи студента) кінець листопаду	«10» x 1 = 10	«15» x 1 = 15
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-13	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання

відпрацьовуються у письмовій формі. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 50% від семестрової кількості балів

² Загальна кількість балів за самостійну роботу складає 50% від семестрової кількості балів, тобто мін. – 24 бали, максимум – 40 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку: підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Методологія крос-культурних досліджень				
1	Тема 1. Предмет та завдання крос-культурних досліджень	2		2
2	Тема 2. Основні напрямки крос-культурних досліджень		4	8
3	Тема 3. Соціокультурні засади економічної діяльності	4		2
4	Тема 4. Соціокультурна динаміка господарського життя			4
5	Тема 5. Принципи крос-культурного аналізу господарських культур	2		2
6	Тема 6. Типології економічних культур та ділової поведінки		2	4
Частина 2. Ціннісний вимір сучасних економік: крос-культурний аналіз				
7	Тема 7. Цінності сучасної української культур та особливості ділової поведінки в Україні - презентація самостійного дослідження		2	14
8	Тема 8. Цінності економічних культур та особливості ділової поведінки країн Західної Європи	2	1	2
9	Тема 9. Цінності економічних культур та особливості ділової поведінки в США та Канади	2	1	2
10	Тема 10. Цінності економічної культури та особливості ділової поведінки в Японії		1	3
11	Тема 11. Цінності економічних культур та особливості ділової поведінки країн Південно-Східної Азії		1	3
12	Тема 12. Цінності економічних культур та особливості ділової поведінки арабо-мусульманських країн та в Індії		1	3
13	Тема 13. Цінності економічних культур та особливості ділової поведінки слов'янських країн		1	3
14	Індивідуальна самостійна робота: крос-культурний аналіз 3-х економічних культур			10
15	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	14	14	62

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій - **14 год.**

Семінари - **14 год.**

Самостійна робота - **62 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Берри Дж., Пуртинга А.Х., Сигалл М.Х., Дасен П.Р. Кросс-культурная психология. Исследования и применение. Харьков: Гуманитарный Центр, 2007. – 560 с.
2. Гестеланд Р.Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе. Практика общения и ведения бизнеса в различных национальных культурах. – Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. – 288 с.
3. Зарубина Н.Н. Социология хозяйственной жизни. – М.: Логос, 2006 – 390 с.
4. Льюис Ричард Д. Деловые культуры в международном бизнесе О г столкновения к взаимопониманию Пер с англ. — 2-е изд. — М. Дело, 2001.—448с
5. Мацумото Д. Психология и культура. - СПб.: Питер, 2003. — 718 с. <http://www.gumer.info/bibliotek/Buks/Psihol/Mats/index.php>
6. Триандис Гарри К. Культура и социальное поведение М.: Форум, 2007. – 384 с.

Додаткова:

1. Бенедикт Р. Хризантема и меч. Модели японской культуры. – СПб.: Наука, 2007 – 360 с.
2. Боечко Н.И. Экономическая культура. Проблемы и тенденции развития. – СПб.: Изво СПбГУ, 2005. – 180с.
3. Борзова Е.П. Сравнительная культурология. Том 1 [http://www.e-reading.club/chapter.php/1023236/8/Borzova - Sravnitel'naya kulturologiya. Tom 1.html](http://www.e-reading.club/chapter.php/1023236/8/Borzova_-_Sravnitel'naya_kulturologiya._Tom_1.html)
4. Бреннен Л. Деловой этикет. – М.: Рипол классик, 2007. – 463 с.
5. Бродель. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. – в 3-х т. – М.: Весь мир, 2007
6. Бьюкенен П. Смерть Запада. Пер. с англ. М.: АСТ, 2007
7. Гурова И.П. Этика международных экономических отношений. – М.: Дело, 2004. – 408 с.
8. Джордж Р. Де Т. Деловая этика / Пер. с англ. Р.И.Столпера. – М.: ИГ «Прогресс»; ИД «РИПОЛ КЛАССИК», 2003. – 736 с.
9. Дружинин Н.Л. Япония: экономическое чудо. – СПб.6 Питер, 2003. – 265 с.
10. Елисеефф В., Елисеефф Д. Японская цивилизация. – Екатеринбург, 2004.
11. Зарубина Н.Н. Социально-культурные основы хозяйства и предпринимательства. - М.: ИЧП „Издательство Магистр”, 1998. - 360 с.
12. Зомбарт В. Буржуа. Евреи и хозяйственная жизнь - М.: Айрис-пресс, 2004. - 624 с.
13. Инглхарт Р., Вельцель К. 2011. Модернизация, культурные изменения и демократия. – М. Новое издательство, 2011
14. Ирхин Ю.В. Социология культуры. – М.: Экзамен, 2006. – 526 с.
15. Кадзума Т. Вечный дух предпринимательства – М.: Московский бизнес, 1990. – 222 с.
16. Киндж Дж. Китай, который потряс мир. – М.: АСТ Москва, 2008. – 351 с.
17. Лал Д. Непреднамеренные последствия: Пер. с англ. М.: ИРИСЭН, 2007.
18. Магун В. Руднев М. Базовые ценности россиян и других европейцев по материалам опросов 2008 года)
19. Магун В. Руднев М. Жизненные ценности населения: сравнение Украины с другими европейскими странами
20. Многоликая глобализация / под. Ред. П.Бергера и С.Хантингтона. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 379 с.
21. Радаев В.В. Экономическая социология. Курс лекций: Учеб. Пособие. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 368 с.

22. *Романова Н.П.* Деловой этикет на Востоке. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. – 253 с.
23. *Роузфілд Ст.* Порівнюємо економічні системи. Культура, багатство та влада в ХІХ ст. – К.: Вид-во К.І.С. – 2005. – 368 с.
24. *Тромпенаарс Ф., Хампден-Тернер Ч.* Национально - культурные различия в контексте глобального бизнеса: Пер. с англ. М.: Попурри, 2004.
25. *Фукуяма Ф.* Доверие. Социальные добродетели и путь к процветанию. – М.: АСТ, 2004. – 730 с.
26. *Хангтингтон С.* Столкновение цивилизаций. Пер. с англ. М.: АСТ, 2003.
27. *Харрисон Л.* Евреи, конфуцианцы и протестанты. Культурный капитал и конец мультикультурализма. – М.: Фонд либеральная миссия, Миссия, 2016
28. *Холден Н.Дж.* Кросс-культурный менеджмент. – М.: Юнити, 2005. – 364 с.